

25.52x35.76	1/2	עמוד 12	הארץ - the marker	25/11/2019	70913350-8
-------------	-----	---------	-------------------	------------	------------

בוהה הועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה - 25790

דוקטורט בלימודים חרוקים

באוניברסיטה הפתוחה

בטוחים שהם לא נופלים

מאף מוסד – ומתכווננים

להענקת תואר שלישי

ליאור דטל 12

האוניברסיטה הפתוחה תעניק דוקטורט:

"זו דרך הלמידה של המאה ה-21"

ראיון פרופ' מימי אייזנשטדט, נשיאת **האוניברסיטה הפתוחה** – המוסד האקדמי הגדול בישראל – אומרת כי תשתיות המחקר מוכנות לפתיחת הלימודים לתואר שלישי • אם יתקבלו כל האישורים, הלימודים יתחילו בשנת הלימודים הבאה – בשלב ראשון במסלול חינוך עם התמחות בטכנולוגיות ומערכות למידה • "כולם מדברים על למידה מרחוק כעל העתיד של ההשכלה הגבוהה, אבל אצלנו זה קיים כבר שנים"

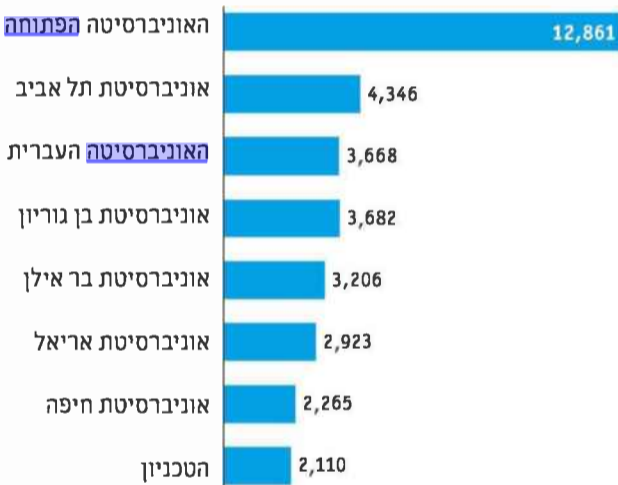
ליאור דטל

פרופ' מימי אייזנשטדט. "הבוגרים שלנו מתקבלים בשמחה לכל מקום עבודה" צילום: עופר וקנין

הכי הרבה נרשמים לאוניברסיטה הפתוחה

נרשמים חדשים לאוניברסיטה הפתוחה וסטודנטים בשנה א' לתואר הראשון ביתר האוניברסיטאות, בשנת הלימודים 2017/18*

האוניברסיטה הפתוחה היא המוסד האקדמי הגדול בישראל – לומדים בה 45 אלף סטודנטים לתואר ראשון. בשנת הלימודים הנוכחית (תש"ף) התחילו ללמוד בה 13 אלף סטודנטים חדשים לתואר ראשון – כמעט פי שלוש מהמספר הסטודנטים החדשים באוניברסיטת תל אביב.

הנתון הזה מושפע ממשך הלימודים הארוך יותר בפתוחה: בניגוד לשאר האוניברסיטאות, זהו מוסד אקדמי שאינו דורש תנאי קבלה ללימודים לתואר ראשון, וניתן ללמוד בו בקצב התקדמות אישי גם בלי להגיע לקמפוס באופן קבוע.

בקרוב, כך נראה, המספר אף צפוי לגדול. ל-TheMarker נודע כי המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) תאשר לאוניברסיטה הפתוחה גם מסלולים לתואר שלישי. בקשה בעניין זה הוגשה לוועדה לתכנון ותקצוב של המל"ג, והיא צפויה לרוץ בה בחודש הבא. זאת, לאחר שבשנת הלימודים הקודמת קיבלה הפתוחה אוטונומיה ככל הקשור ללימודים לתואר שני במוסד – בדומה לזו הקיימת בשאר האוניברסיטאות.

אם האוניברסיטה הפתוחה תקבל את אישור הוועדה לתכנון ותקצוב (וט"ת), הוא יעבור לאישור המל"ג ולאחר מכן לוועדת מומחים בינלאומית. במערכת ההשכלה הגבוהה מעריכים כי אם הבקשה תאושר, הפתוחה תוכל להתחיל בלימודי תואר שלישי בשנת הלימודים הבאה.

בשלב הראשון האוניברסיטה הפתוחה מבקשת לאשר לימודי תואר שלישי בחינוך עם התמחות בטכנולוגיות ומערכות למידה. זהו צעד טבעי מבחינת האוניברסיטה, הנחשבת למתקדמת בתחום זה, וכן לאור העריכה שחניוניו הוא תחום לימודים מבוקש בה.

"אנחנו מוכנים לקבלת האישור לתואר שלישי", אומרת נשיאת האוניברסיטה הפתוחה, פרופ' מימי אייזנשטדט. "יש לנו תשתיות מחקר ומרכזי מחקר שעוסקים בתחומים האלה בריוק. תואר שלישי הוא חלק אינטגרלי בכל אוניברסיטה שיש בה מחקר ועל מוביל. הסטודנטים שלנו

מעדיים על שבעות רצוף גבוהה, אז מן הראוי שנאפשר להם גם ללמוד לתואר שלישי."

תנאי קבלה קשוחים

אייזנשטדט, פרופסור במכון לקרימינולוגיה בבית הספר למשפטים של האוניברסיטה העברית, מונתה לנשיאת האוניברסיטה הפתוחה בשנה שעברה, וכיום היא האישה היחידה העומדת בראש אוניברסיטה בישראל. לדבריה, "יש טענות כלפיה האקדמיה על ניתוק מהשטח, אבל בניגוד לשאר המוסדות אני מאמינה שהאוניברסיטה הפתוחה מבינה את הצרכים של הסטודנטים ב-2019, ויודעת לצפות את הצרכים שלהם גם בשנים הבאות, שבהן הם יידרשו להוכיח מיומנויות למידה עצמית בצמתים שונים של החיים. מדברים המון על הצורך בלמידה לאורך החיים, וצפוינו עושים את זה כבר עשרות שנים".

מה יהיו תנאי הקבלה לתואר שלישי, ואיך ייראו הלימודים? כמו בכל אוניברסיטה, יהיו תנאי קבלה. גם ללימודי התואר שני יש לנו תנאי קבלה קשוחים, בשל הביקוש הגבוה ואיכותם של תוכניות הלימודים והמרצים. הדרישה של קטורט יילמד כמו בכל האוניברסיטאות – הוא יהיה מבוסס על הרחבת הידע ומחקר עצמאי של הסטודנט מול מנחה מקרב הסגל האקדמי הבכיר, שילווח אותו במהלך לימודיו.

האוניברסיטה הפתוחה

נשיאה: פרופ' מימי אייזנשטדט **מנכ"ל:** עמית שטרייט
הקמה: 1974 **סטודנטים:** 47 אלף **קמפוסים:** 5 **מרכזי למידה:** 55 **חברי סגל בכיר:** 102 **חברי סגל הוראה:** 1,081 **תקציב (תשע"ט):** 613 מיליון שקל

"השאלה היא – בשביל מה צריך את הפסיכומטרי? יש כאן סטודנטים מצוינים שהתקבלו בלי המבחן הזה. תלמידי רפואה יכלים ללמוד אצלנו את המבוא ולהמשיך לפקולטה בצפת או באריאל"

במשך שנים האוניברסיטה סבבה לה מתדמית נחותה ביחס לשאר האוניברסיטאות. מה השתנתה? "בעבר אולי הייתה סוגיה כזו, אבל כיום זה ממש לא המצב. אני חנו אוניברסיטה לכל דבר. בשנים האחרונות הבחנו בגידול בקרב הסטודנטים הצעירים שמגיינים עיסוק נובע מהשינוי בתפישת בננו. לרלוונטיות של האקדמיה לעולם התעסוקה. תואר אקדמי עדיין חשוב מאוד לצעירים, ואני חנו פשוט מאפשרים להם ללמוד תוך כדי התעסוקה."

תנאי הקבלה הנוחים והגמישות בלימודים אינם פוגעים בתדמית האקדמית של האוניברסיטה?
"אלפי בוגרים שלנו המשתתפים בלימודי תארים מתקדמים, לבנים בלימודי תארים מתקדמים, הם חכמים וחברות ההייטק מעריכים על כך שזה לא נכון. הבוגרים שלנו מתקבלים בשמחה לכל מקום העבודה. מרבית המעסיקים מבינים שתואר בפתוחה הוא לא עוד שורה בקורות החיים ומעיד על יכולת למידה עצמית, חשיבה, יצירתיות ויוזמות. זו דרך הלמידה של המאה ה-21, ולא בטוח שהיא קלה יותר. היא הרבה יותר משמעותית ורצינית משיטות הלימוד הוותיקות."

מהם. במקומות אחרים, אם המרצה לא סיימה את החומר, או שהוא לא יהיה במבחן או שהיא תבקש מהסטודנטים לקרוא מאמרים. כאן אפשר להיות בטוחים שהסטודנטים למרו את כל החומר הנדרש. למידה עצמית היא חלק מהמהות."

לשאר המוסדות יש בעיה בכל מה שקשור לגמישות?

"כן, והרבה אוניברסיטאות מנסות להתמודד עם זה. אם סטודנט צריך לשבת וללמוד במשך שלוש שנים, או קשה לו מאוד להתקדם במסלול החיים שלו. למשל, הוא לא יכול לעבוד במשרה מלאה. אצלנו יש מענה לצורך הזה, והלימודים גם רלוונטיים יותר עבור סטודנט שכבר עובד בתחום שאותו הוא לומד."

בכל זאת, יש הבדלים גדולים בין פתוחה לשאר האוניברסיטאות.
"אנחנו מלמדים את אותו הידע שנלמד באוניברסיטאות האחרות. הלימודים כאן מבוססים על ידע רב, מחקר איכותי, ואמצעים טכנולוגיים מתקדמים. מוסדות אחרים נעזרים בספרי הלימוד שלנו מכיוון שהם נחשבים לאיכותיים במיוחד. יש לנו תרומה חשובה לעיצוב מערכת ההשכלה הגבוהה במאה ה-21 ולהנגשת האקדמיה לציבור. או כן, יש לנו סטודנטים שלא ברור מאליו שהיו רוכשים השכלה אקדמית. זו המטרה שלנו ולשם כך הקמנו עשרות מרכזי לימוד בכל הארץ. בכל מקום שיש בו מספיק אנשים שרוצים להתפתח וללמוד – אנחנו שם. יש לנו

כיתות של סטודנטים שלומדים כימיה בקרית גת, נשים בדואיות בשגב שלום וחרדיות באשקלון. יש סטודנטים שלומדים מחו"ל, ותלמידי תיכון מחוננים בכל הארץ שלומדים לתואר. כמה תלמידי תיכון לומדים בפתוחה?
"יש לנו קבוצה גדולה של 1,500 סטודנטים שערייך לומדים בתיכון. אפשר להצטרף ללימודים כאן כבר בכיתה ט'. אלה תלמידים מצטיינים, שבאישור משרד החינוך מחליפים את מבחני הבגרות שלהם בשלושה-ארבעה קורסים אקדמיים. אם הם מקבלים ציונים טובים, אז הם לא חייבים להיבחן בבגרות ולא צוברים נקודות לקראת תואר אקדמי. יש להם אפשרות לרחות את הגיוס כדי לסיים את התואר. אתם בעצם מציעים מסלול עוקף פסיכומטרי ועוקף בגרות." **כן.** האוניברסיטה הוקמה כדי להנגיש את האקדמיה לציבור הרחב. אין פה חסמים שעורכים בפני הסטודנטים. להפך, אנחנו בעניין של הסרת חסמים. אייאפשר למנוע ממישהו להגיע שים את החלום להתקדם ולרכוש השכלה רק משום שהוא גר במיקום מסוים, או שאין לו זמן, או שהוא לא חשב שהוא יכול להיתקדם ללימודים. יש לנו אלפי סטודנטים מהציבור החרדי והעירוני רבים. אנחנו מפעילים תוכניות לימוד ותמיכה אישית שיאפשרו להם להסתגל ולהצליח. יש לנו

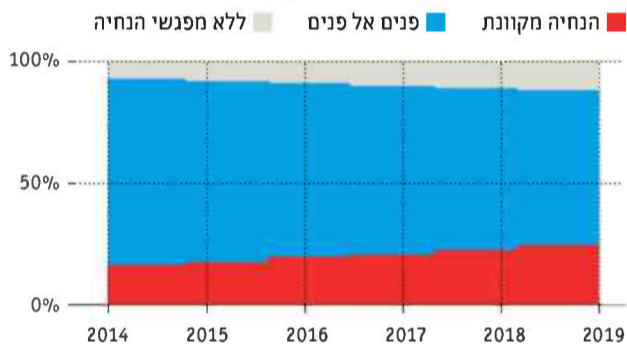
12.97x32.7	2/2	עמוד 13	הארץ - the marker	25/11/2019	70913349-6
בווהה הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה - 25790					

חדר בקרה ללימוד מרחוק באוניברסיטה הפתוחה צילום: עופר וקנין

מספר הלומדים מהבית עולה

ההרשמה לאוניברסיטאות על פי אופן ההנחיה

מקור: האוניברסיטה הפתוחה

באוניברסיטה משקיע שש שנות לימוד בתואר ראשון – פי שניים לעומת מספר שנות הלימודים המקובל בשאר המוסדות להש" כלה גבוהה, וארבע שנות לימוד בממוצע בלימודי תואר שני.

סטודנט יכול להעביר תואר שלם בלי לפגוש מרצים בכירים?

“אנשי הסגל הבכיר שלנו הם חוקרים לכל דבר, ומתקרמים כמו בכל אוניברסיטה אחרת על פי השישגים שלהם במחקר. אנחנו דורשים מהם לעמוד ברמה גבוהה מאוד בהוראה ובמחקר, מכיוון שח" שוב לנו שהתואר יהיה משמעותי. הסטודנטים פוגשים אותם בחלקים המתקרמים של התואר. בסמינרים, למשל, בוודאי שבלימודי תואר שני ובקורב בלימודי תואר שלישי. חברי הסגל הבכיר מפקחים על כל הלימודים, כותבים את הקורסים ונמצאים בקשר שוטף עם חברי ההוראה”.

כמה סטודנטים פעילים הרשומים אצלכם לא משלמים את התואר? “אנחנו פתוחים ומציעים לכל הסטודנטים להתנסות בלימודים אקדמיים. משך הלימודים וקצב הלימודים נקבע על ידי הסטודנטים, ורובם משל" בים עבודה עם לימודים. בחלק מסמסטרם הם לומדים באופן אינטנסיבי יותר, ובתקופות אחרות הם לומדים פחות – על פי קצב חייהם. יש סטודנטים שמ" תחילים את הלימודים ואחרי כמה קורסים נתקלים בקשיים, או שמתקשים להמשיך בגלל מחויבויות אחרות. כמה מהם נושרים מהלימודים. בסך הכל, רק 10% מהסטודנטים שהחלו ללמוד ב-2012 עדיין רשומים כסטודנטים פעילים, ואנחנו מני" סים לסייע לכולם”.

מהו מבחינתך האתגר הגדול ביותר של האקדמיה היום?

“יש שני אתגרים גדולים שיכ" ריעו אם האקדמיה תצליח להישאר רלוונטית. האחד הוא היכולת לה" סתגל לעולם תזזיתי, שמשתנה כל הזמן ומציב אתגרים חדשים. אנו זקוקים לידע כדי להתמודד ולהבין אותו טוב יותר. האתגר שני הוא, איך לשמור על אקד" מיה עצמאית וחופשית מפוליטיקה ומעולם שמעוצב על ידי חברות טכנולוגיה ופיתוחים טכנולוגיים. העולם האקדמי חייב להיות זה שמובייל ונושא את בשורת הקדמה והחדשנות, חופש הביטוי והמחקר”.

לצדם קיימים 60 מרכזי למידה בתוך מתנ"סים, מרכזים קהילתיים ובתי ספר. בנוסף, היא מפע"י לה תשתית טכנולוגית להנחיה מקוונת: המרצה מצולם באולפן או בביתו, והסטודנטים צופים בו מביתם ומשתתפים בשיעור בא" מצעות צ'אט. מלבד האפשרות הזאת, האוניברסיטה מציעה מגוון נרחב של קורסים ועזרים דיגיטי ליים, ושאר חומרי הלימוד הכתובים משלמים את חומר הלימוד.

בפתוחה מועסק מספר נמוך במיוחד של חברי סגל בכיר – 100 בלבד. הם אחראים על חומרי הלימוד ופיתוח הקורסים, ואילו מר" בית העבודה נעשית על ידי הסגל הזוטרי, המכונה באוניברסיטה חברי ההוראה. ביתר האוניברסיטאות, הסגל הבכיר כולל 5,000 מרצים.

“בגלל המספר הרב של הס" סטודנטים שלומדים אצלנו, אנחנו נדרשים להשקיע המון בלוגיסטיקה ובהוראה וירטואלית”, אומרת אייזנשטדט. “ההשקעה בתשתיות, באולפנים ובטכנאים מגיעה ל-25 מיליון שקל בשנה. אבל הסטודנ" טים יכולים פשוט להגיע לכיתות וללמוד כרגיל. כולם מדברים על למידה מרחוק כעל העתיד של ההשכלה הגבוהה, אבל אצלנו זה קיים כבר הרבה שנים. יש לנו 400 קורסים דיגיטליים או מקוונים ו-17.5 אלף סטודנטים נעזרים בהם. אנחנו נעזרים גם בכלים דיגיטליים שמנתחים את חוויית הלמידה של הסטודנטים באינטרנט ומתאימים את עצמם אליהם”.

הגמישות שמעניקה האוניברסיטה מאפשרת לסטודנטים רבים לפרוש את הלימודים על פני תקופה ארוכה ביחס לשאר האוניברסיטאות. בממוצע, סטודנט

גם הסכמים לאפיקי מעבר עם שאר האוניברסיטאות, שמאפשרים לסטודנטים להתחיל ללמוד כאן – ואם הם מצליחים בקור" סי המבוא, הם יכולים להמשיך את הלימודים ללא פסיכומטרי באוניברסיטאות אחרות. אנחנו מאפשרים את אפיק המעבר הזה גם בלימודי רפואה. זו התוכנית המבוקשת ביותר אצלנו כרגע”.

בלומר, אפשר להתקבל ללימודי רפואה בלי פסיכומטרי? “כן, בתנאי שיש לסטודנטים ציונים גבוהים בקורסי המבוא שני למדים כאן. סטודנטים יכולים לה" תחיל ללמוד כאן את קורסי המבוא לרפואה. אם יש להם ממוצע של 85 ומעלה, אז הם יכולים להתקבל לפ" קולטה לרפואה בצפת או לפקולטה לרפואה באריאל ללא פסיכומטרי”.

מה דעתך על המבחן הפסיכומטרי טרי? “השאלה היא – בשביל מה צריך אותו? יש כאן סטודנטים מצוינים שהתקבלו בלי הפסיכומטרי. הניסיון שלנו קובע שהניבוי הטוב ביותר להצלחה באקדמיה הוא הצלחה בקורסים. רואים את זה בכל מקום. אנחנו מפעילים מערך ייעוץ רחב שמאפשר לסטודנטים להגיע להחלטות מראש בנוגע לתחומי הלימודים שמתאימים להם כדי לצמצם נשירה בהמשך, ומעניקים להם תמיכה במהלך הלימודים. לשמחתי, מוסדות נוס" פים מאמצים את השיטה הזו בחלק מתחומי הלימוד”.

400 קורסים דיגיטליים או מקוונים

האוניברסיטה הפתוחה שהוקמה לפני 45 שנה, כוללת חמישה קמפוסים ברחבי הארץ.